

منابر مقدس جدید

گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین علی نهاوندی

حجت الاسلام والمسلمین علی نهاوندی در مدارس علمیه تهران، قم و مشهد تحصیل کرده، و سال‌ها در حوزه و دانشگاه تدریس داشته است. وی امروز مدیر کل صداوسیما، مرکز خراسان رضوی است و در کنار آن به تدریس فقه رسانه نیز می‌پردازد. با او درباره «حوزه علمیه و بسترهای تبلیغی فراگیر» سخن گفته‌ایم...

استفاده از ظرفیت‌های تبلیغی و هنری نوین برای حوزه چه ضرورتی دارد؟

اگر بپذیریم که برای تحقق یک نظام گسترده توحیدی به حکومت نیاز داریم، حتماً باید نظام ارتباطی و تعاملی گسترده‌ای هم برای آن تعریف شود و رسانه در جایگاه مؤثری قرار گیرد. رسانه بخشی از نظام ارتباطی حکومت دینی است و اولین حرکت تعاملی حوزه علمیه با رسانه، تأمین مبانی نظری رسانه در حوزه‌های علمیه است که با متون دینی آشنا هستند. در حقیقت تئوری‌پردازی، شاخصه‌گذاری و طراحی نظام‌نامه‌های رسانه‌ای، باید در فضای پژوهشی حوزه انجام شود و این نیاز است که رسانه به حوزه علمیه دارد.

اما از آن طرف حوزه علمیه نیز به عنوان متولی نشر و ترویج اندیشه‌های توحیدی، به ابزاری نیاز دارد تا بستری برای انتقال و اتصال این مفاهیم با فرهنگ عمومی و جامعه مخاطب برقرار کند. حوزه‌های علمیه با نگاه جهان‌شمول دین، به بستری مؤثر برای انتشار گفتمان توحید نیاز دارند؛ آن هم با نگرش‌های هنرمندانه،

زیبایی‌شناسانه و اقناع‌کننده. این حلقه واسطه، همان رسانه است و حوزه‌های علمیه نیز به شدت به ابزار هنر و رسانه نیازمندند. این بسیار مهم است که هر دو طرف احساس نیاز و وابستگی به یکدیگر را ذیل یک نظام کلان اسلامی داشته باشند.

به نظر شما حوزه چگونه می‌تواند در رسانه‌های جدید نقش‌آفرین باشد؟

حوزه‌های علمیه از ابتدا به دلیل مأموریت تبلیغی که در کنار تربیت و آموزش برای خود ترسیم کردند، نشر و تبلیغ را با قالب‌های متناسب روز، از جمله منابر، کتب، نشریات و شبکه‌های ارتباطی، در دستور کار خود داشته‌اند. اما امروز با ظرفیت بسیار گسترده رسانه‌های نوین مواجه هستیم که افکار عمومی را سمت‌وسو می‌دهند. اگر حوزه‌های علمیه تاکنون از طریق منبرهای مقدس گفتاری و نوشتاری افکار خود را منتشر می‌کرده‌اند، باید منبرهای مقدس جامعه امروز را نیز پیدا کنند که البته بومی‌سازی این رسانه‌ها نیز بسیار مهم است.

از این منظر معتقدم که حوزه‌های علمیه به عنوان منابع نشر افکار ناب توحیدی،

باید با روی‌کرد زیبایی‌شناسانه، ترجمانی از وحی و مفاهیم عالی را با زبان هنر و ابزار رسانه تلفیق کنند. این حلقه وصل و ارتباط باید در بدنه حوزه شکل بگیرد و از همان منظر تبلیغ، در رسانه‌های جدید فعال شوند.

امروزه بخشی از فیلم‌سازی هالیوود توسط کلیسای کاتولیک و از طریق پشتیبانی فکری، مالی و هدف‌گذاری دقیق هنری انجام می‌شود. بودیسم و هندویسم هم مجموعه‌هایی شبیه به این را دارند و صهیونیسم آثار خود را در قالب فیلم، سریال، مستند، پویانمایی و موسیقی به جامعه مخاطب منتقل می‌کند. اما جهان‌شمولی اسلام و ظرفیتی که برای حضور منجی آخر الزمان باید طراحی و تفسیر شود، اقتضا می‌کند که بخشی از حوزه علمیه نیز متولی بهره‌گیری از یک نظام تبلیغی جامع باشد تا بتواند ابزارهای نوین رسانه‌ای را در اختیار بگیرد؛ کما این که امروز برخی از مراجع، شبکه‌های ماهواره‌ای را در اختیار گرفته‌اند.

در دنیای وانفاسی امروز و با وجود ابزارهای نوین رسانه‌ای باید جایی برای خودمان باز کنیم. بدون ابزار نمی‌توان با دنیای امروز ارتباط برقرار کرد؛ نمی‌توان گفتمان مؤثری برای اقناع جامعه جهانی داشت و نمی‌توان بستری برای تحولی اجتماعی در سراسر گیتی فراهم کرد.

افکار و اندیشه‌های نظام اسلامی، امروز در قالب رسانه‌های درون‌مرزی و برون‌مرزی تأثیرات فراوانی داشته

است که بازتاب آن در بیداری اسلامی، که بخشی از آن برگرفته از تجربیات اندیشه تشیع است، دیده می‌شود. سند حقانیت رسانه‌های ما این است که استکبار جهانی، جلوی توسعه آن را می‌گیرد و می‌خواهد آن را زمین‌گیر کند.

حوزه‌های علمیه چگونه می‌توانستند با جامعه‌ای از مخاطبان، با این گستردگی و تنوع جنسیت، مذهب، ایده‌ها و نظرات گوناگون مواجه شوند و آن‌ها را مثلاً با تفکرات تاریخی پس از قیام سیدالشهدا (ع) و قیام مختار آشنا کنند؟ همین زبان هنر و رسانه است که پلی به گذشته می‌زند و افق‌های آینده را نیز برای جامعه مخاطب روشن و ملموس می‌کند. امروز سخنان امام (ره) و مقام معظم رهبری به تمام دنیا مخابره می‌شود؛ عکس‌العمل‌های جامعه شیعی نسبت به اتفاقات دنیا منعکس می‌شود و این به‌روز بودن و به‌روز آوری، ما را برای قدرت‌ها خطر‌آفرین کرده است و احساس می‌کنند هیچ‌جای امنی برای جنایات خود ندارند. این به واسطه شبکه‌های ارتباطی و اطلاع‌رسانی گسترده اتفاق افتاده است و نباید خود را از این موهبت محروم کنیم.

برای این منظور چه اولویت‌هایی باید مدنظر حوزه قرار گیرد؟

یکی از اقدامات مؤثری که باید انجام دهیم، متناسب کردن تفکرات فقهی با نیاز امروز و تطبیق با دو عنصر زمان و مکان است. به نظر من برخی